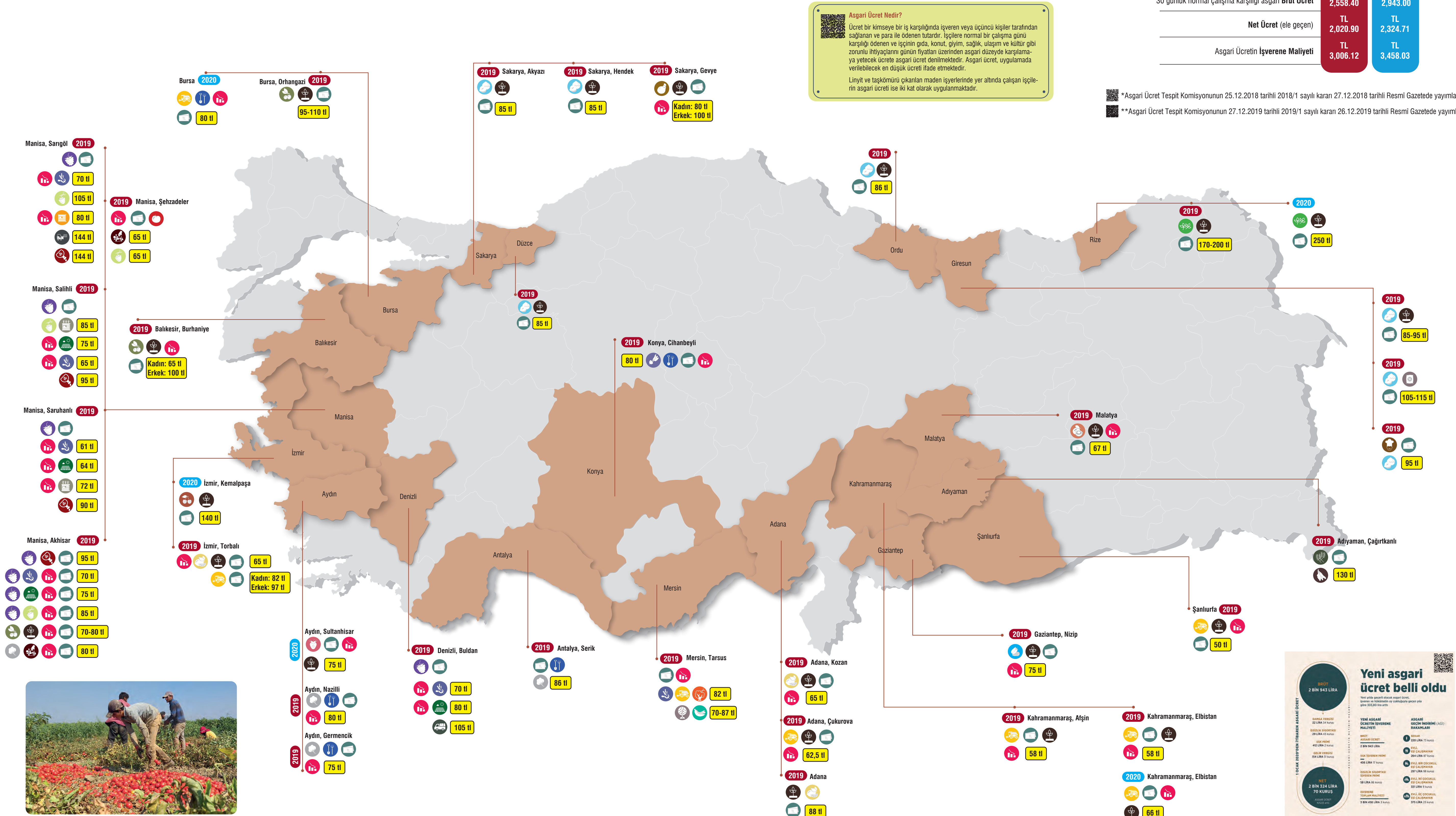


# Türkiye’de Bitkisel Üretim Faaliyetlerinde Ücretler 2019 / 2020



## Bu Harita Nasıl Hazırlandı?

Bu harita; Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı tarafından tebliğ edilen asgari ücret tespit komisyonu kararlarında yer alan 2019 ve 2020 yıllık asgari ücret ve bağlı tutarlar ile 2019-2020 yıllarında çeşitli illerde tarımsal faaliyetler ve ürünler nezdinde iller arasında farklı uygulamalar olmakla birlikte çeşitli "ücret belirleme" kararlarının duyurusu veya haberleri kullanılarak hazırlanmıştır.

## ÖNEMLİ NOT

İllerdeki çeşitli komisyonlarda tarım işçileri için günlük ücretlerinin nasıl hesaplandığı veya bu ücretin kaç saat çalışma karşılığı belirlendiği net olarak bilinmemektedir. İl veya ilçelerde günlük ücretler sadece birkaç veya her türlü tarım işçiliğini kapsamakta ve ücret ortalamasını vermektedir. Budama, sulama, çapalama, ilaçlama, ot alma, hasat gibi tarımsal faaliyetlerin farklı zamanlarda farklı ücretlendirme tiplerine göre tutarlarına odaklanılmamaktadır. Yani kimlere, kaç kişiye, nasıl bir ücretlendirme tipi (günlük/yevmiye, birim alan, birim miktar gibi) olduğu bilinmemektedir. Ayrıca, günlük ücret hesaplanırken öngörülen 'asgari ücretin' 30 güne mi, yoksa 26 güne mi bölüneceği belirsizliğini korumaktadır. Tarım işçilerine verilecek günlük ücret genellikle brüt asgari ücretin 30'a bölünmesiyle hesaplanmaktadır. Tarım işçileri kayıtlı olmadığı için gelir vergisi, sağlık primleri, emeklilik kesintileri konularında gündeme gelmemektedir. Bu nedenle tarım işçilerinin kendilerini sağlık ve emeklilik primlerini ödemediği takdirde sağlık imkanları ve emeklilik hakları olamamaktadır.

\*Yapılan açıklamalarda işçinin eline geçen ücret veya günlük ücretten tarım aracısına yapılacak ödeme (yani kesinti) sonrası kalacak miktar belirtilmektedir.

| 2019 | Brüt asgari ücretten düşük | Günlük net kazanç |
|------|----------------------------|-------------------|
| 2020 |                            |                   |

| Tarımsal Ürün |               |        |             |
|---------------|---------------|--------|-------------|
| Narenciye     | Üzüm          | Zeytin | Fındık      |
| Çilek         | Meyve         | Kayısı | Domates     |
| Kiraz         | Antep Fıstığı | Tütün  | Ayva        |
| Çay           | Şekerpancarı  | Pamuk  | Genel tarım |

| Tarımsal Faaliyet |            |         |          |
|-------------------|------------|---------|----------|
| Yaprak kırma      | Çapa       | Toplama | Çekme    |
| Sepet taşıma      | Taşıma     | Sergi   | Bandırma |
| Çuval taşıma      | Kasalama   | Yükleme | Kesme    |
| Budama            | Seyrekleme | Hasat   | Aşçı     |

Hazırlayanlar  
Veri derleme: Ada Karabıyık, Ertan Karabıyık, Necmettin Yemiş, Sinem Bayraktar  
Veri analizi: Sinem Bayraktar  
Fotoğraflar: Kalkınma Atölyesi Arşivi  
Tasarım: Kurtuluş Kararşın Grafik Tasarım



Çankaya Mah. Üsküpd Cad. No: 16/14  
Çankaya - Ankara / Tel: 0 541 457 31 90  
www.ka.org.tr info@ka.org.tr /kalkinmatolyesi



# Türkiye’de Bitkisel Üretim Faaliyetlerinde Ücretler 2019 / 2020



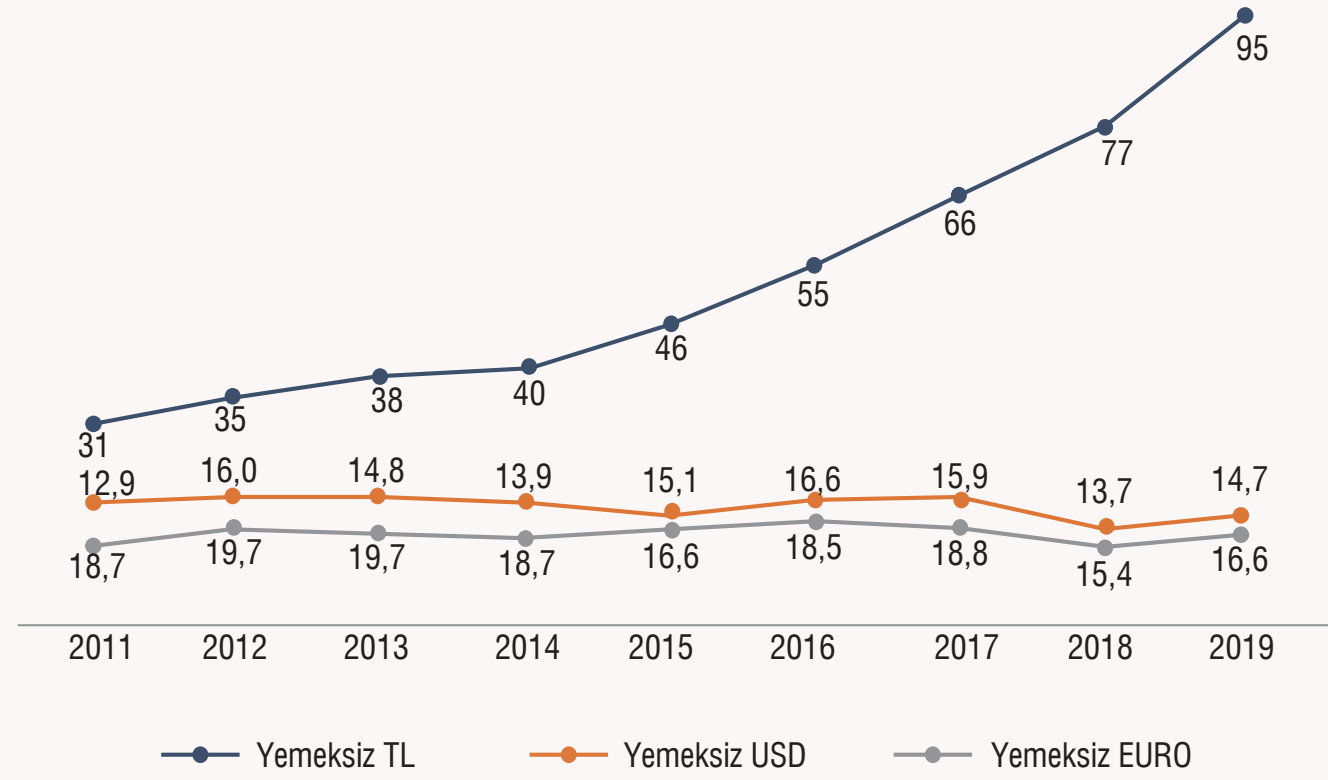
## Fındık İşçisinin Günlük Ücreti Belli Oldu!



Giresun'da fındık toplama işinde çalışacak işçilerin günlük ücreti asgari **85 Türk lirası** olarak belirlendi.

Valilikten yapılan yazılı açıklamada, fındıkta hasat zamanının yaklaşması nedeniyle fındık toplama işlerinde çalışacak tarım işçilerine ödenecek ücretlerin tespit edilmesi amacıyla komisyon oluşturulduğu açıklandı.Komisyonun Vali Yardımcısı Vekili Hamdi Üncü başkanlığında toplandığı aktarılan açıklamada, fındık toplama işinde çalışabilme kriterlerine uygun işçilere yaş ve cinsiyet ayrımı yapılmaksızın, yemek işverene ait ise günlük 85 lira, yemeyin işçilere ait olması durumunda da 95 lira yevmiye ödenmesinin kararlaştırıldığı kaydedildi.

## Fındık Hasadı Günlük İşçi (yemeksiz) Yevmiesi (2011-2019 TL, USD, EURO)



## İnsan Hakları Evrensel Bildirgesi

### MADDE 23

- Herkesin çalışma, işini özgürce seçme, adil ve elverişli koşullarda çalışma ve işsizliğe karşı korunma hakkı vardır.
- Herkesin, herhangi bir ayırım gözetilmeksizin, **eşit iş için eşit ücrete hakkı vardır.**
- Çalışan herkesin, kendisi ve ailesi için insan onuruna yaraşır bir yaşam sağlayacak düzeyde, **adil ve elverişli ücretlendirilmeye** hakkı vardır; bu, gerekirse, başka toplumsal koruma yollarıyla desteklenmelidir.

## Uluslararası Çalışma Örgütü (ILO) 99 No'lu Asgari Ücret Tespit Mekanizması (Tarım) Sözleşmesi

**ILO Kabul Tarihi:** 6 Haziran 1951

**Kanun Tarih ve Sayısı:** 30 Nisan 1969 / 1168

**Türkiye'de Yürürlüğe Girdiği Tarih:** 23 Haziran 1970

### MADDE 1

Milletlerarası Çalışma Teşkilatının bu Sözleşmeyi onaylayan her üyesi tarımsal işyerleriyle tarımla ilgili işlerde çalıştırılan işçilerin **asgari ücret hadlerinin tespiti** mümkün kilacak münasip usuller koymayı veya bu gibi usulleri muhafaza etlemeyi taahhüt eder.

Bu Sözleşmeyi onaylayan her üye eğer varsa, ilgili işveren ve işçilerin en fazla temsil kabiliyetini haiz teşekküllerine danıştıktan sonra, bundan evvelki fıkra da deriş olunan asgari ücret tespit usullerinin hangi işyerleri, işler ve şahıs zümreleri hakkında uygulanacağını tayinde serbesttir.

Yetkili makam, tabii olduktan çalışma şartları dolayısıyla haklarında bu Sözleşme hükümlerine hepsinin veya bir kısmının uygulanmasını mümkün olmayan çiftçinin çalıştırdığı kendi aile fertleri gibi şahıs zümrelerini bu gibi hükümlerin uygulanmasından hariç tutabilir.

## T.C. Anayasası

### VII. Ücrette adalet sağlanması

#### MADDE 55

Ücret emeğin karşılığıdır. Devlet, çalışanların yaptıkları işe uygun adaletili bir ücret elde etmelerini ve diğer sosyal yardımlardan yararlanmalarını için gerekli tedbirleri alır. (Değişik: 3.10.2001-4709/21 md.)

**Asgari ücretin tespitinde** çalışanların geçim şartları ile ülkenin ekonomik durumu da göz önünde bulundurulur.

## TÜRK-İŞ NISAN 2020 AÇLIK VE YOKSULLUK SINIRI

Dört kişilik bir ailenin **açlık sınırı** (sağlıklı, dengeli ve yeterli beslenebilmesi için yapması gereken aylık gıda harcaması tutarı) **2.374,00 TL**

Dört kişilik bir ailenin **yoksulluk sınırı** (gıda harcaması ile birlikte giyim, konut; kira, elektrik, su, yakıt, ulaşım, eğitim, sağlık ve benzeri ihtiyaçları için yapılması zorunlu diğer aylık harcamalarının toplam tutarı) **7.732,91 TL**

Bekar bir çalışanın aylık **'yaşama maliyeti'** aylık **2.883,88 TL**

## 4857 sayılı İş Kanunu

### Asgari ücret

#### MADDE 39

İş sözleşmesi ile çalışan ve bu Kanunun kapsamında olan veya olmayan her türlü işçinin ekonomik ve sosyal durumlarının düzenlenmesi için Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığına Asgari Ücret Tespit Komisyonu aracılığı ile **ücretlerin asgari sınırları** en geç iki yılda bir belirlirir.

**Asgari Ücret Tespit Komisyonu**, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığının tespit edeceği üyelerden birinin başkanlığında Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı Çalışma Genel Müdürü veya yardımcısı, İş Sağlığı ve Güvenliği Genel Müdürü veya yardımcısı, Devlet İstatistik Enstitüsü Ekonomik İstatistikler Dairesi Başkanı veya yardımcısı, Hazine Müsteşarlığı temsilcisi, Devlet Planlama Teşkilatı Müsteşarlığının konu ile ilgili dairenin başkanı veya yetki vereceği bir görevli ile bünyesinde en çok işçiyi bulunduran işveren kuruluşundan değişik işkolları için seçecekleri beş, bünyesinde en çok işvereni bulunduran işveren kuruluşundan değişik işkolları için seçeceği beş temsilciden kurulur. Asgari Ücret Tespit Komisyonu en az on üyesinin katılımıyla toplanır. Kurul, üye oylarının çoğunluğu ile karar verir. Oyları eşittir halinde, Başkanın bulunduğu taraf çoğunluğu sağlamış sayılır.

Komisyon kararları kesindir. Kararlar Resmi Gazetede yayımlanarak yürürlüğe girer.

Komisyonun toplanma ve çalışma şekli, asgari ücretlerin tespiti sırasında uygulanacak esaslar ile başkan, üye ve raporlörlerle verilecek huzur hakları Maliye Bakanlığı ve Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığının birlikte hazırlayacakları yönetmelikte belirtilir.

Asgari Ücret Tespit Komisyonunun sekreteryası hizmetleri, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığının tarafından yerine getirilir.

## Uluslararası Çalışma Örgütü (ILO) 26 No'lu Asgari Ücret Belirleme Yöntemi Sözleşmesi

**ILO Kabul Tarihi:** 30 Mayıs 1928

**Kanun Tarih ve Sayısı:** 25 Haziran 1973 / 1769

**Türkiye'de Yürürlüğe Girdiği Tarih:** 29 Ocak 1975

### MADDE 1

Milletlerarası Çalışma Teşkilatının bu Sözleşmeyi onaylayan her üye devleti, toplu sözleşme yoluyla veya başka bir yolla etkili bir ücret tesbiti usulünün bulunmadığı veya o ücretlerin istisnai şekilde düşük olduğu işlerde veya işlerin bölümlerinde (özellikle evde yapılan işler-de) **asgari ücret tesbitine imkan veren usulleri** ihdas veya muhafazayı taahhüt eder.

## Uluslararası Çalışma Örgütü (ILO) 100 No'lu Eşit Ücret Sözleşmesi

**ILO Kabul Tarihi:** 6 Haziran 1951

**Kanun Tarih ve Sayısı:** 13 Aralık 1966 / 810

**Türkiye'de Yürürlüğe Girdiği Tarih:** 19 Temmuz 1967

### EK KARARNAME

**Resmî Gazete Yayımlı Tarihi ve Sayısı:** 22 Eylül 1967 / 12706

#### MADDE 1

Bu Sözleşme bakımından

**"ücret" deyimi**, işçinin çalıştırılması nedeniyle işveren tarafından kendisine nakdi veya aynı olarak doğrudan doğruya veya bilvasıta ödenen normal, kök veya asgari ücret veya aylıkla, sağlanan bütün diğer menfaatleri içine alır;

**"Eşit değerde iş için erkek ve kadın işçiler arasında ücret eşitliği"** deyimi, cinsiyet esasına dayanan bir ayırım gözetmeksizin tesbit edilmiş bulunan ücret hadlerini ifade eder.

## Asgari Ücret Yönetmeliği

### Tanımlar

#### MADDE 4

Bu Yönetmelikte geçen;

d) Asgari ücret: İşçilere normal bir çalışma günü karşılığı ödenen ve işçinin giyim, konut, sağlık, ulaşım ve kültür gibi zorunlu ihtiyaçlarını günün fiyatları üzerinden asgari düzeyde karşılamaya yetecek ücreti, ifade eder.

#### Ücrette Eşitlik ilkesi

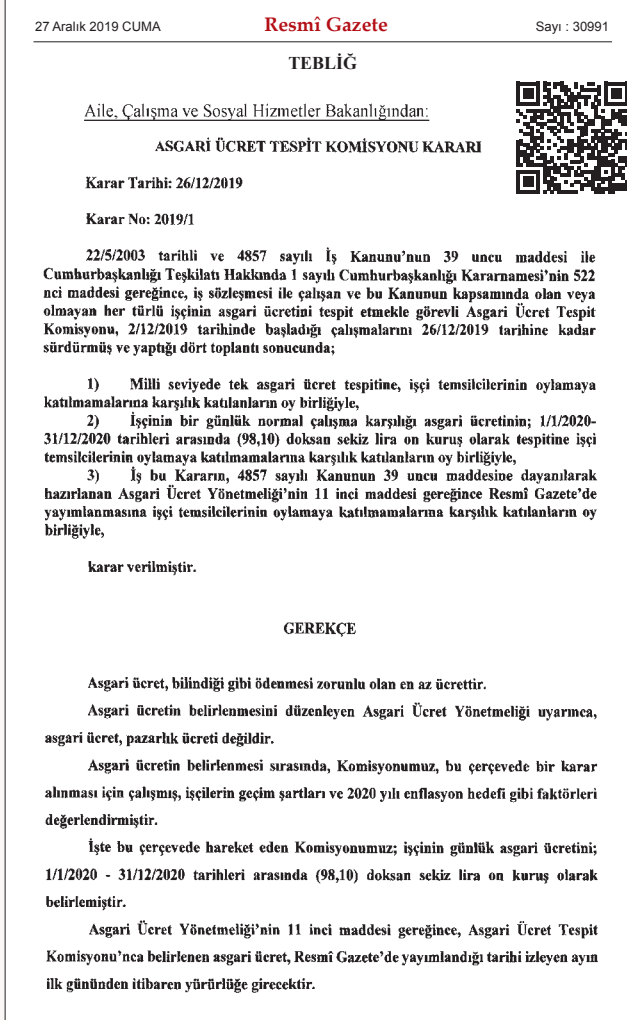
#### MADDE 5 (Değişik:RG-19/4/2014-28977)

Asgari ücretin belirlenmesinde dil, ırk, renk, cinsiyet, engellilik, siyasal düşünce, felsefi inanç, din ve mezhep ile benzeri sebeplere dayalı herhangi bir ayırım yapılamaz.

#### Ücretin Belirlenmesi

#### Madde 6

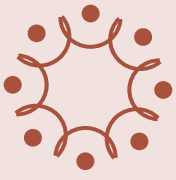
Komisyon, asgari ücreti bütün işkollarını kapsayacak şekilde belirler. Ücretin, bir günlük olarak belirlenmesi esastır. Aylık, haftalık, saat başına, parça başına veya ayların iş tutarına göre ücret ödenen durumlarda gerekli ayarlamalar buna göre yapılır.



Çankaya Mah. Üsküpd Cad. No: 16/14  
Çankaya - Ankara / Tel: 0 541 457 3190

www.ka.org.tr info@ka.org.tr /kalkinmatolyesi





## Brüt Asgari Günlük Ücret (85.28 TL) ile İllerde Uygulanan Günlük Tarım İşçileri Ücretleri Arasındaki Farklar (2019)

| İl-ilçe             | Bitkisel Ürün | Tarımsal Faaliyet ve Günlük Ücret (Yevmiye) |                      | Brüt Asgari Günlük Ücret ile Uygulanan Günlük Ücret Farkı (TL) |
|---------------------|---------------|---------------------------------------------|----------------------|----------------------------------------------------------------|
| Adana               | Narenciye     | Hasat                                       | 88                   | 2.7                                                            |
| Adana/Çukurova      | Genel Tarım   | Hasat                                       | 62.5                 | -22.8                                                          |
| Adana/Kozan         | Narenciye     | Hasat                                       | 65                   | -20.3                                                          |
| Adıyaman/Çağırkanlı | Tütün         | Yaprak Kırımı                               | 130                  | 44.7                                                           |
| Antalya/Serik       | Pamuk         | Çapalama                                    | 86                   | 0.7                                                            |
| Aydın/Germencik     | Pamuk         | Çapalama                                    | 75                   | -10.3                                                          |
| Aydın/Nazilli       | Pamuk         | Çapalama                                    | 80                   | -5.3                                                           |
| Balıkesir/Burhaniye | Zeytin        | Hasat                                       | Kadın 65 - Erkek 100 | -20.3                                                          |
| Bursa/Orhangazi     | Zeytin        | Hasat                                       | 95 - 110             | 9.7                                                            |
| Denizli/Buldan      | Üzüm          | Kesme                                       | 70                   | -15.3                                                          |
|                     |               | Sergi                                       | 80                   | -5.3                                                           |
|                     |               | Taşıma                                      | 105                  | 19.7                                                           |
| Düzce               | Fındık        | Hasat                                       | 85                   | -0.3                                                           |
| Gaziantep/Nizip     | Antep fıstığı | Hasat                                       | 75                   | -10.3                                                          |
| Giresun             | Fındık        | Aşçı                                        | 95                   | 9.7                                                            |
|                     |               | Çuval taşıma                                | 105 - 115            | 19.7                                                           |
|                     |               | Hasat                                       | 85 - 95              | -0.3                                                           |
| İzmir/Torbalı       | Genel Tarım   | Genel Tarım                                 | Kadın 72 - Erkek 87  | -13.3                                                          |
|                     | Narenciye     | Hasat                                       | 65                   | -20.3                                                          |
| K.maraş/Afşin       | Genel Tarım   | Hasat                                       | 58                   | -27.3                                                          |
| K.maraş/Elbistan    | Genel Tarım   | Hasat                                       | 58                   | -27.3                                                          |
| Konya/Cihanbeyli    | Şekerpancarı  | Çapalama                                    | 80                   | -5.3                                                           |
| Malatya             | Kayısı        | Hasat                                       | 67                   | -18.3                                                          |
| Manisa/Akhisar      | Pamuk         | Toplama                                     | 80                   | -5.3                                                           |
|                     | Üzüm          | Bandırma                                    | 95                   | 9.7                                                            |
|                     |               | Çekme                                       | 85                   | -0.3                                                           |
|                     |               | Kesme                                       | 70                   | -15.3                                                          |
|                     |               | Sergi                                       | 75                   | -10.3                                                          |
|                     | Zeytin        | Hasat                                       | 70 - 80              | -15.3                                                          |
| Manisa/Salihli      | Üzüm          | Bandırma                                    | 95                   | 9.7                                                            |
|                     |               | Çekme                                       | 85                   | -0.3                                                           |
|                     |               | Kesme                                       | 70                   | -15.3                                                          |
|                     |               | Sergi                                       | 75                   | -10.3                                                          |
| Manisa/Sarıgöl      | Üzüm          | Bandırma                                    | 144                  | 58.7                                                           |
|                     |               | Çekme                                       | 105                  | 19.7                                                           |
|                     |               | Kasalama                                    | 80                   | -5.3                                                           |
|                     |               | Kesme                                       | 70                   | -15.3                                                          |
|                     |               | Yükleme                                     | 144                  | 58.7                                                           |
| Manisa/Saruhanlı    | Üzüm          | Bandırma                                    | 90                   | 4.7                                                            |
|                     |               | Çekme                                       | 72                   | -13.3                                                          |
|                     |               | Kesme                                       | 61                   | -24.3                                                          |
|                     |               | Sergi                                       | 64                   | -21.3                                                          |
| Manisa/Şehzadeler   | Domates       | Çekme                                       | 65                   | -20.3                                                          |
|                     |               | Toplama                                     | 65                   | -20.3                                                          |
| Mersin/Tarsus       | Genel Tarım   | Budama                                      | 92                   | 6.7                                                            |
|                     | Meyve         | Seyreklemeye                                | 70 - 87              | -15.3                                                          |
| Ordu                | Fındık        | Hasat                                       | 86                   | 0.7                                                            |
| Rize                | Çay           | Hasat                                       | 170 - 200            | 84.7                                                           |
| Sakarya/Akyazı      | Fındık        | Hasat                                       | 85                   | -0.3                                                           |
| Sakarya/Gevye       | Ayva          | Hasat                                       | Kadın 80 - Erkek 100 | -5.3                                                           |
| Sakarya/Hendek      | Fındık        | Hasat                                       | 85                   | -0.3                                                           |
| Şanlıurfa           | Genel Tarım   | Hasat                                       | 50                   | -35.3                                                          |

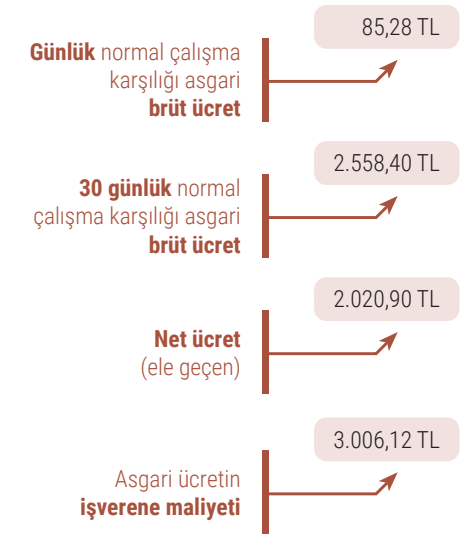
### Asgari Ücret Nedir?

Ücret bir kimseye bir iş karşılığında işveren veya üçüncü kişiler tarafından sağlanan ve para ile ödenen tutardır. İşçilere normal bir çalışma günü karşılığı ödenen ve işçinin gıda, konut, giyim, sağlık, ulaşım ve kültür gibi zorunlu ihtiyaçlarını günün fiyatları üzerinden asgari düzeyde karşılamaya yetecek ücrete asgari ücret denilmektedir. Asgari ücret, uygulamada verilebilecek en düşük ücreti ifade etmektedir. Linyit ve taşkömürü çıkarılan maden işyerlerinde yer altında çalışan işçilerin asgari ücreti ise iki kat olarak uygulanmaktadır.

### Bu Grafik Nasıl Hazırlandı?

Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı tarafından tebliğ edilen asgari ücret tespit komisyonu kararlarında yer alan 2019 yılı asgari ücret ve bağlı tutarlar ile 2019 yılında çeşitli illerde (ve ilçelerde) tarımsal faaliyetler ve ürünler nezdinde "ücret belirleme" kararlarının duyurusu veya haberleri kullanılarak hazırlanmıştır. Analiz; ilde veya ilin farklı ilçelerinde, farklı ürün ve tarımsal faaliyetlerde işçilere ödeneceği duyurulan veya ödenen günlük yevmiye tutarlarının 2019 yılı brüt asgari ücret tutarı ile karşılaştırılmasıdır. Uygulanan yevmiye tutarlarının brüt asgari günlük ücret ile farkı (daha az veya çok) ortaya konulmuştur.

### 2019 Yılı için



\* Asgari Ücret Tespit Komisyonunun 25.12.2018 tarihli 2018/1 sayılı kararı 27.12.2018 tarihli Resmi Gazetede yayımlanmıştır.

### 2019 yılında

Sadece fındık (hasat), pamuk (çapalama) ve üzüm (çekme) olmak üzere **üç üründe** ve **altı ilde** (Düzce, Ordu, Giresun, Sakarya, Antalya ve Manisa) **brüt asgari günlük ücretten**,

Narenciye (hasat), pamuk (çapa, toplama), zeytin (hasat), üzüm (sergi, kesme, çekme, kasalama), antep fıstığı (hasat), şeker pancarı (çapa), kayısı (hasat), domates (toplama, çekme), meyve (seyreklemeye), ayva (hasat) olma üzere **10 üründe** ve **13 ilde** (Adana, Aydın, Balıkesir, Denizli, Gaziantep, İzmir, Kahramanmaraş, Konya, Malatya, Manisa, Mersin, Sakarya, Şanlıurfa) **brüt asgari günlük ücretin altında**,

Narenciye (hasat), tütün (yaprak kırımı), zeytin (hasat), üzüm (taşıma, bandırma, çekme, yüklemeye), fındık (aşçı, çuval taşıma), çay (hasat) olmak üzere **6 üründe** ve **8 ilde** (Adana, Adıyaman, Bursa, Denizli, Giresun, Manisa) **brüt asgari günlük ücretin üstünde** ödeme yapılmıştır.